

Taner Akçam: Ermeni ders kitaplarında 1915: Genel bir değerlendirme (5)

Posted on 09/12/2014

Ermenistan ders kitaplarında 1915 konusunda genel bir değerlendirme yapmam elbette zor. Yapabildiğim bir arkadaşımın çevirdiklerini yayınlamaktan ibaretti.

Alıntılar bir tek 11'inci sınıf ders kitabından idi. 8'inci sınıf ders kitabında konu aynı yazar tarafından ele alınmıştı ve çok daha kısaydı; tekrara gerek yoktu.

Okuduklarımdan edindiğim bir kaç izlenim şu:

Birincisi, bana göre yazılanların içeriği makul; dilde herhangi bir tuhaflık yok. Söylenenlere katılabilir veya katılmayabilirsiniz, hepsi bu...

Örneğin, Ermeni gönüllülerinin rolü konusunda söylenenler bana biraz abartılı geldi; aslında bu birlikler askerî açıdan büyük bir rol oynamadılar; bu nedenle Rusya tarafından dağıtıldılar.

Gönüllü birliklerin varlığı, hem 1915'te Ermenilere karşı alınan tedbirlerin bir gerekçesi olarak kullanıldı, hem de daha sonraki inkâr politikalarında önemli bir yer işgal etti.

Gönüllü birliklerle ilgili bu dili abartılı ama normal buluyorum; çünkü her ulusa biraz kahramanlık hikâyesi gerekir. Hele soykırma uğramış topluluk açısından bunun öneminin altını ne kadar çizsek azdır.

Dikkatimi çeken, daha doğrusu altını çizmek istediğim husus, "Batı Ermenistan, Batı

Ermenileri” gibi ifadeler. Ermeniler, bizim Doğu Anadolu bölgesi dediğimiz toprakları Batı Ermenistan olarak tanımlarlar. Kürtlerin Kuzey ve Güney Kürdistan tanımlamaları gibi... Bu ifadelerin bazen aynı bölge için kullanıldığı da olur.

Bu coğrafyada yaşayan halkların, asırlardır üzerinde yaşadıkları toprakları kendilerine göre tanımlamaları son derece normal. Bunu “senin- benim” kavgasının bahanesi yapmak yerine, saygı duymak ve zenginliğimizin bir göstergesi olarak kabul etmek gerekir diye düşünürüm.

Dikkatimi çeken son bir husus, Türk ders kitaplarındaki ırkçı ve açık nefret söylemi ile dolu ifadelerle karşılaştırıldığında, Ermeni ders kitabında Türklere yönelik nefret ve düşmanlık içeren bir dilin olmaması.

Türkiye’de konunun bu boyutunun öneminin yeteri kadar anlaşılabilceğini zannetmiyorum.

Tüm benzeri örneklerinden bildiğimiz ve normal olan, katliama uğramış toplulukların, katliamdan sorumlu tuttıkları gruba karşı “iyi duygular” beslememeleri ve bunun dile de yansması. Bu nedenle de bu iki topluluk arasındaki ilişkilerin normalleşmesi çetindir, zordur.

Bir örnek vereyim, Almanya ile İsrail 1951-2 yıllarında Holokost nedeniyle tazminat konusunu görüşmektedirler. Konu İsrail parlamentosunda ele alındığında, hem solcu hem de sağcı Yahudiler, “kanlı Alman parası istemiyoruz”, diye gösteriler yaparlar. Onlara göre, Almanlarla tazminat görüşmesi yapmak ve para almak, Holokost sırasındaki Alman suçunu hafifletmek ve suç satın alınamazdı.

Almanya’da doğmuş ve anadili Almanca olan birçok Yahudi’nin Almanca konuşmayı ret etmiş olduğuna kendim şahit oldum.

Bu tür tepkiler son derece normal. Bu nedenle Ermeni ders kitaplarında, bu tepkiyi

çağrıştıran yorumların bulunmaması, dilin dikkatli kullanılması çok önemli. Ama başka eserlerde bulunursa da çok şaşırım.

Ayrıca eklemek isterim ki, bu tür tepkilerin, liberal dostlarımla sıkça yorumladığı tarzda milliyetçilik ile hiçbir alakası yok. Milliyetçisi, sağcısı, solcusu, herkes gösterir bu tür tepkileri. Sonuçta, katliamdan sağ kurtulan ve onu takip eden kuşaklara egemen bir halet-i ruhiyeden konuşuyoruz.

Son bir husus da gene “iki taraf” konusunda olsun.

Önümüzdeki yıllarda bu “Ermeni tarafı”, “Türk tarafı” kıyaslamaları devam edecek. Bu son derece normal ve yapılması gereken bir şey. Fakat bu tür kıyaslamalar yaparken, soykırım sorumlusu ile soykırımın kurbanı olmuş topluluklar arasında karşılaştırmalar yapıldığı unutulup, taraflar arasına basit bir eşit işareti koyarak analiz yapılırsa yanlış yapılır.

Milliyetçilik konusu verilebilecek en iyi örnektir. Ermeni milliyetçiliği geçmişte ve bugün yok mudur? Elbette vardır, her ulusun milliyetçisi olduğu gibi... Ama “Ermeni milliyetçiliği” tezini kullanıp, Ermenileri (veya onların milliyetçilerini) yaptıkları nedeniyle soykırımdan mesul saymak veya imha kararının alınmasına katkıda bulduklarını iddia etmek son derece ciddi bir yanıştır.

Bu tür tezleri ileri sürenlerin, kimleri ve neyi kastettiklerini çok açık ve net tanımlayabilmeleri önemlidir. Bu yapıldığında görülecektir ki, özellikle liberallerimiz tarafından “Ermeni milliyetçiliği” ifadesi altında ileri sürülen birçok görüş aslında Türk milliyetçi tavır alışın basit bir göstergesinden başka bir şey değildir.

Kaynak: Taraf.com.tr